Ügyszám: 758/K/2007-3.

Hiv. sz.: 3213/3/2007.

Gráf József

földművelésügyi és vidékfejlesztési miniszter

Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium

Budapest

Tisztelt Miniszter Úr!

Ön adatvédelmi aggályok felmerülése miatt állásfoglalásomat kérte arról, hogy országgyűlési képviselői kérdésre adandó válaszként kiadható-e azon cégek neve, melyek a Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatallal kötött intervenciós raktározási szerződés alapján 30-100 ezer illetve 100 ezer tonna feletti mennyiségű intervenciós gabonát tárolnak.

Állásfoglalásomról az alábbiakban tájékoztatom:

Előzetesen engedje meg, hogy tájékoztassam arról, a személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvánosságáról szóló 1992. évi LXIII. törvény (a továbbiakban: Avtv.) 2. §-ának 1. pontja alapján a személyes adatok védelméhez fűződő jog csak természetes személyeket illet meg, és jogi személyek nem az alanyai. Mivel a fenti kérdés cégadatokra vonatkozik, ezért ennek megválaszolása nem az adatvédelem szempontjából ítélendő meg. Cégadatok, egyéb magánadatok is részesülnek jogi védelemben, azonban ez az üzleti titok illetve az egyes eljárásfajtákra vonatkozó adatkezelés szabályozásán keresztül valósul meg. Speciális problémát jelent az egyéni vállalkozók adatainak jogi minősítése, ugyanis az egyéni vállalkozó természetes személy, tehát megilleti a személyes adatai, magánélete védelmének joga, ugyanakkor gazdasági tevékenysége révén az egyéb, gazdálkodó tevékenységet végző szervezetekkel azonosan ítélendő meg.

Adatvédelmi biztosi gyakorlatomban visszatérő probléma az országgyűlési képviselőket megillető tájékozódási jog kérdése. A képviselői informálódási jog megkülönböztetendő a közérdekű adatok megismeréséhez fűződő jogtól. A képviselő jogait illetően csak annyiban foglalhatok állást, amennyiben ez a feladatkörömet, vagyis a személyes adatok védelmét, illetőleg a közérdekű adatok nyilvánosságát érinti. Amennyiben a képviselő nem képviselői tájékoztatáshoz fűződő jogával, hanem a közérdekű adatok megismerésének jogával kíván élni, akkor az Avtv. szabályai alkalmazandóak az adatkérés teljesítésénél. Természetesen a nyilvános közérdekű adatokat egy országgyűlési képviselő ugyanúgy megismerheti, mint minden más állampolgár, de ezen „információszerzési minimum”-on kívül többletjogosítványai is vannak. Mivel a képviselői kérdés az Országgyűlés ellenőrzési funkciójához kapcsolódó, az Alkotmányban nevesített jogintézmény, ezért alkalmazása a hatalmi ágak elválasztása körében vizsgálandó, és terjedelme a hatalmi ágak közti alkotmányos viszony függvénye. Annak megítélése, hogy az országgyűlési képviselő a tájékozódási jog illetve az interpelláció, kérdés jogintézménye által pontosan milyen információszerzési jogosultságokkal rendelkezik, és a rendelkezésére bocsátott adatokat hogyan használhatja fel, túlmutat a hatáskörömön. Ezzel kapcsolatban annyi elmondható, hogy az Alkotmánybíróság a 3/2004. (II.17.) határozatában áttekintette az interpelláció és a kérdés jogintézményének szabályozását, sajátosságait. Az interpelláció vonatkozásában - az interpelláció nyilvánosság előtti megtárgyalására tekintettel - az AB kimondta: mind az interpelláló képviselőnek, mind az interpelláltnak ügyelnie kell arra, hogy az interpellációs eljárás során ne sérüljenek alapjogok, jogszabályi előírások. Ha tehát a konkrét kérdésre adandó válasz nem fogalmazható meg olyan általánosságban vagy olyan módon, hogy ne sértsen alapjogot, illetve ne kerüljön veszélybe az alkotmányos feladat ellátása, akkor az interpellált a választ e konkrét kérdés tekintetében megtagadhatja. Az AB szerint az írásbeli kérdés intézménye során a választ a kérdező képviselő kapja meg, amely egyebekben nem képezi az Országgyűlés jegyzőkönyvének részét (mint az írásbeli interpelláció esetében), hanem csak a jegyzőkönyv irattári mellékletét, és nem kell a képviselőknek megküldeni, tehát szűkebb körben ismerhetőek meg az információk. Álláspontom szerint amennyiben a kérdésre adott választ nyilvánosságra hozzák – amint

ez a jelenlegi, egyébként helyes gyakorlat szerint az országgyűlés honlapján keresztüli közzététellel meg is történik - , akkor a kérdés esetében is irányadóak az interpellációnál elmondottak.

Hasznos annak áttekintése, hogy a raktár-üzemeltetők adatai és az intervenciós raktározási szerződések mennyiben ismerhetőek meg bárki által, tehát mely adatkör nyilvános.

Az Avtv. 19. §-ának (1)-(2) bekezdése arra kötelezi a közfeladatot ellátó szerveket, hogy biztosítsák feladataikra vonatkozóan, de különösen az állami költségvetésre és annak végrehajtására, az állami vagyon kezelésére, a közpénzek felhasználására és az erre kötött szerződésekre, a piaci szereplők, a magánszervezetek és -személyek részére különleges vagy kizárólagos jogok biztosítására vonatkozóan a közvélemény pontos és gyors tájékoztatását, illetve ezeket az adatokat közzé- vagy más módon hozzáférhetővé tegyék.

Ezzel összhangban a Ptk. 81. §-ának (3) bekezdése a közérdekből nyilvános adatok vonatkozásában az alábbiak szerint rendelkezik:

„Nem minősül üzleti titoknak az állami és a helyi önkormányzati költségvetés, illetve az európai közösségi támogatás felhasználásával, költségvetést érintő juttatással, kedvezménnyel, az állami és önkormányzati vagyon kezelésével, birtoklásával, használatával, hasznosításával, az azzal való rendelkezéssel, annak megterhelésével, az ilyen vagyont érintő bármilyen jog megszerzésével kapcsolatos adat, valamint az az adat, amelynek megismerését vagy nyilvánosságra hozatalát külön törvény közérdekből elrendeli. A nyilvánosságra hozatal azonban nem eredményezheti az olyan adatokhoz - így különösen a technológiai eljárásokra, a műszaki megoldásokra, a gyártási folyamatokra, a munkaszervezési és logisztikai módszerekre, továbbá a know-how-ra vonatkozó adatokhoz - való hozzáférést, amelyek megismerése az üzleti tevékenység végzése szempontjából aránytalan sérelmet okozna, feltéve, hogy ez nem akadályozza meg a közérdekből nyilvános adat megismerésének lehetőségét.”

Tehát a fenti rendelkezések alapján mind a közérdekű adatok, mind a közérdekből nyilvános adatok szabályozásának szempontjából elmondható, hogy az állami költségvetés terhére – a szerződő fél gazdasági tevékenysége keretében – kötött szerződésekre vonatkozó adatok nyilvánosak, ez alóli kivételek az Avtv. 19. §-ának (3) és (7) bekezdése szerinti esetekben állapíthatóak meg.

Azok a magánosok és gazdálkodó szervezetek, akik illetve amelyek az állammal bármiféle üzleti kapcsolatba kerülnek, kötelesek gazdasági tevékenységük adatainak nyilvánosságra kerülését eltűrni, mégpedig olyan mértékig, hogy a közvagyonnal való gazdálkodás, a közpénzek felhasználása ellenőrizhető legyen. Vagyis az állami szervekkel kötött szerződések mindazon adatai nyilvánosak, melyek titokban maradásához az érintettnek nem fűződik jogszerű érdeke. Álláspontom szerint e nyilvános adatkörbe tartozik például a szerződéses összeg, a szerződés feltételei, a szerződés teljesítésére vonatkozó adatok. Ezek azonban csak annyiban lehetnek nyilvánosak, amennyiben nem eredményezik a technológiai eljárásokra, a műszaki megoldásokra, a gyártási folyamatokra, a munkaszervezési és logisztikai módszerekre vonatkozó adatokhoz való hozzáférést. Nem a dokumentumot, szerződést, hanem az abban lévő adatokat kell adatfajtánként meghatározni, és egy adott dokumentum többféle adatot (személyes adat, közérdekű adat, üzleti titok) is tartalmazhat.

Az intervenciós rendszer működtetése közfeladat, az ezzel kapcsolatos tevékenységeket ellátó szervek pedig közfeladatot ellátó szerveknek minősülnek, tehát e tekintetben is alkalmazandóak a fent megjelölt jogszabályok. Amennyiben valamely jogilag méltányolandó okból indokolt az intervencióval kapcsolatos adatok nyilvánosságának korlátozása, akkor erről törvényben kell rendelkezni az adatfajták meghatározásával. Az agrárpiaci rendtartásról, a gabona intervenciójáról szóló törvényekben ilyen nyilvánosság-korlátozó szabály nincs. A mezőgazdasági, agrár-vidékfejlesztési, valamint halászati támogatásokhoz és egyéb intézkedésekhez kapcsolódó eljárás egyes kérdéseiről szóló 2007. évi XVII. törvény (a továbbiakban: Mvhtv.) tartalmazza az adatkezelésre vonatkozó szabályokat, és hatálya kiterjed a piacszabályozási intézkedésekre, ezen belül az intervenciós eljárással kapcsolatos adatok nyilvántartására. Az intervenciós tárolás, a raktározási szerződések megkötése intervenciós intézkedéshez kapcsolódó járulékos tevékenység, ami azonban az Mvhtv. szerinti intézkedésnek nem minősül. Emiatt az Mvhtv. a raktározási szerződések megismerhetőségére vonatkozó speciális szabályozást nem tartalmaz, és csupán a Ptk. és az Avtv. fent idézett rendelkezései adnak iránymutatást. Ennek megfelelően valamennyi intervenciós raktározási

szerződés - a szerződő felek nevét is beleértve - bárki által megismerhető, nyilvános, kivéve a valóban üzleti titoknak minősülő információkat.

A Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal által alkalmazott és a honlapján közzétett szerződés-minta és az általános szerződési feltételek a törvényi előírásokon túlmenően korlátozzák az adatnyilvánosságot, ezért szükségesnek tartom az ezirányú gyakorlat módosítását. Az ÁSZF 13.4. pontja szerint a raktározási szerződéssel és annak teljesítésével kapcsolatos minden adatot bizalmasan kezelnek a felek, azokat illetéktelenek részére hozzáférhetővé nem tehetik, nyilvánosságra nem hozhatják.

Természetesen a szerződő felek meghatározhatják, hogy mit tekintenek üzleti titoknak, azonban nem vállalhatnak olyan szerződéses kötelezettséget, miszerint a szerződés teljes tartalma üzleti titoknak minősül, mert ez nincs összhangban az adatnyilvánosságot előíró jogszabályokkal. Annak megítéléséhez, hogy a raktárak tárolókapacitása, a tárolt gabona mennyisége beletartozhat-e az üzleti titok kategóriájába, további információk lennének szükségesek. Annyi mindenesetre elmondható, hogy a szerződéses összeg, a tárolási díj nyilvános, és ebből következtetni lehet a tárolókapacitásra is.

Összegezve az elmondottakat, álláspontom szerint az intervenciós raktározási szerződések mint közfeladatot ellátó szerv által, közpénz-felhasználásával, közérdekű tevékenység tárgyában kötött szerződések alapvetően nyilvánosak, de egyes adatok, melyek titokban maradásához az érintetteknek valóban jogszerű érdeke fűződik, üzleti titoknak tekinthetőek.

Budapest, 2007. április 27.

Üdvözlettel

Dr. Péterfalvi Attila